

Малиновський Владислав Олегович

студент юридичного факультету

Науковий керівник –к.ю.н., доцент кафедри
кримінально-правових дисциплін – *Соболь О.І.*

*(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)*

ОЗНАКИ СУЧАСНОЇ КІБЕРЗЛОЧИННОСТІ

Із постійними змінами нашому сторіччю – інформаційному, яке призводить до швидкого розвитку людства – стали притаманні такі прояви: гігабайти на день переданої інформації, від 5 мегабайтів до 64 гігабайтів зовнішнього носія, 1000 пісень у нашій кишені. А також маленький комп'ютер на руці замість годинника. Цьому часу немає меж.

Технології є одними з найбільш динамічних і швидких у розвитку. Вони можуть автоматизувати процеси, зменшити витрати у бюджеті, налагоджувати процес обміну інформації, підвищити відсоток вилікуваних людей, позитивно сприяти освітній обізнаності населення.

Водночас переваги сучасного цифрового світу та розвиток інформаційних технологій обумовили виникнення нових загроз національній та міжнародній безпеці. Поряд із інцидентами природного (ненавмисного) походження зростає кількість та потужність кібератак, вмотивованих інтересами окремих держав, груп та осіб.

Поширюються випадки незаконного збирання, зберігання, використання, знищення, поширення персональних даних, незаконних фінансових операцій, крадіжок та шахрайства у мережі Інтернет. Кіберзлочинність стає транснаціональною та здатна завдати значної шкоди інтересам особи, суспільства і держави.

Загрози кібербезпеці актуалізуються через дію таких чинників, як: невідповідність інфраструктури електронних комунікацій держави, рівня її розвитку та захищеності сучасним вимогам, недостатній рівень захищеності критичної інфраструктури, державних електронних інформаційних ресурсів та інформації, вимога щодо захисту якої встановлена законом, від кіберзагроз, безсистемність заходів кіберзахисту критичної інфраструктури, недостатній розвиток організаційно-технічної інфраструктури забезпечення кібербезпеки та кіберзахисту критичної інфраструктури та державних електронних інформаційних ресурсів, недостатня ефективність суб'єктів сектору безпеки і оборони України у протидії кіберзагрозам воєнного, кримінального, терористичного та іншого характеру, недостатній рівень координації, взаємодії та інформаційного обміну між суб'єктами забезпечення кібербезпеки [2].

Чинна нормативно-правова база у сфері боротьби в несанкціонованому

втручанні електронно-обчислювальних машин (далі – ЕОМ) та кіберпросторі частково охоплює ключові моменти які необхідні державі та державним органам у протидії цим злочинам. Сучасне законодавство, навіть за наявності нової редакції указу Президента України «Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України», вже використовує значну кількість термінів. Зокрема «кібербезпека», «кіберпростір», «кіберзлочинність», «кіберзагрози», «кібертероризм», «кіберзахист», «кібератака» та інше.

Сьогодні нормативно-правова база поки не дає свого визначення цим термінам. Закон України «Про основи національної безпеки України» (в редакції від 07.08.2015) в контексті застосовує терміни «комп'ютерна злочинність» та «комп'ютерний тероризм», знов не даючи жодних пояснень чи посилань. Можливо, слід відносити це поняття до категорії «загроз національній безпеці», де надається визначення, що це наявні та потенційно можливі явища і чинники, що створюють небезпеку життєво важливим національним інтересам України [3].

Постановою Кабінету Міністрів України від 13 жовтня 2015 р. № 831 «Про утворення територіального органу Національної поліції» покладено початок широкого розвитку забезпечення національної безпеки, протидії кримінальним злочинам у сфері ЕОМ та кіберпростору [4]. Розпорядженням КМУ від 24 червня 2016 р. № 440-р «Про затвердження плану заходів на 2016 рік з реалізації Стратегії кібербезпеки України» цьому питанню кібербезпеки, кіберзахисту надають вже більше уваги та нормативних закріплень [5].

Переваги розвитку і прогресу не пройшли й повз створення нових платіжних інструментів, платіжних систем та платіжних організацій. Прикладом цього є заснування нової електронної валюти – Bitcoin (Біткоін). Біткоін – це перша у світі децентралізована цифрова валюта, що надає змогу розраховуватись за послуги та товари у мережі Інтернет [7].

З огляду на те, що це питання ще не досліджувалося науковцями, офіційними джерелами є лише адреса веб-сайтів. Вони інформують та виділяють унікальність валюти у функціонуванні без контролюючого органу або центрального банку; обробка транзакцій та емісія здійснюється колективно учасниками мережі; має відкритий вихідний код, його архітектура доступна для ознайомлення усьому світу: ніхто не володіє та не контролює біткоін.

Окрім іншого, валюта дозволяє здійснювати транзакції анонімно, також надає гарантії, що ніхто не може заблокувати чи заморозити рахунок користувача, повернути транзакцію.

За останні 7 років валюта зайняла своє місце на ринку конвертації та обміну валют, піднялася у вартості від \$ 1 до \$ 1132, що характеризує її як найдинамічнішу.

Ринкова вартість у доларах на провідних біржах [8]

Правомірність існування даної валюти дав роз'яснення Національний Банк України. З огляду на контекст, роз'яснення не передбачає відповідальності чи санкції, а отже, не забороняє використання даної валюти. У своєму роз'ясненні НБУ керується ст. 99 Конституції України, ст. 192 Цивільного кодексу України, Законом «Про платіжні системи та переказ коштів в Україні» (ст. 3), Декретом КМУ «Про систему валютного регулювання і валютного контролю» (ст. 3) і надає висновок, що біткоїн є сурогатом. Визначення терміна надається у Законі «Про Національний банк України» (ст. 1).

Українському законодавству слід конкретно визначити поняття «біткоїн», погодити або спростувати правомірність використання даної валюти – якщо він заслуговує на таку назву як передова технологія здійснення операцій, або ж заслуговує іменуватися грошовим сурогатом.

З огляду на опублікований звіт за результатами конференції «Bitcoin: правові аспекти регулювання криптовалюти в Україні» юристи обґрунтовують легальність використання даної валюти, посиляючись на невизначеність законодавства та нечітке обґрунтування: податкове законодавство дозволяє вважати доходом будь-яке благо, яке має цінність. Якщо людина отримує таке благо і сплачує податок з його вартості, то вона дотримується закону [6].

Як вже зазначалося вище, дана валюта дає змогу здійснювати операції анонімно, а саме виконувати грошові розрахунки з фізичними та юридичними особами. Здійснюється також підтримка такої організації в Україні і юридичними компаніями.

Отже, українське законодавство ще потребує змін у сфері світової павутини та комп'ютерного простору. Створення кіберполіції – перший глобальний крок до започаткувань та руху із часом.

В Україні існує Проект Закону «Про основні засади забезпечення кібер-

безпеки України», ініціаторами якого є Лук'яничук Р.В., Кожем'якін А.А. та інші. Проект закону передбачає визначення головних понять, які було наведено нами вище, а також взагалі регулювання цієї сфери діяльності, тобто самого кіберпростору. Слід приділити ще більшу увагу трактуванню криптовалюти, адже технологію генерації (Blockchain) вже почали впроваджувати передові українські банки.

Література

1. КК України. Редакція від 08.10.2016 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2341-14>.
2. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 27 січня 2016 року «Про Стратегію кібербезпеки України» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/96/2016/11#n11>.
3. Закон України «Про основи національної безпеки України» від 07.08.2015 [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/964-15>.
4. Постанова КМУ «Про утворення територіального органу Національної поліції» [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/730-2015-%D0%BF>.
5. Роз'яснення щодо правомірності використання в Україні «віртуальної валюти/криптовалюти» Bitcoin [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.bank.gov.ua/control/uk/publish/article?art_id=11879608.
6. Bitcoin: правовые аспекты регулирования криптовалюты в Украине, [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bitcoinconf.com.ua/ru/news/bitcoin-pravovye-aspekti-regulirovaniya-kriptovalyuti-v-ukraine>.
7. Биткойн – это инновационная сеть платежей и новый вид денег [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://bitcoin.org/ru>.
8. Капіталізація крипто-валютного ринку. Діаграма вартості биткойн відносно долару [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <https://coinmarketcap.com/currencies/bitcoin>.

Могилатов Данил Максимович
студент юридичного факультету
Науковий керівник – д.ю.н., професор Наливайко Л.Р.
(Дніпропетровський державний
університет внутрішніх справ)

ДЕЦЕНТРАЛІЗАЦІЯ В УКРАЇНІ: ПРОБЛЕМИ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ

На сучасному етапі європейське спрямування України відкриває можливості співробітництва з розвинутими країнами континенту, надає перспективи економічного розвитку, зміцнення позицій держави у світовій системі міжнародних відносин. Саме тому аналіз певних положень Постанови Верховної Ради України «Про попереднє схвалення законопроекту про внесення змін до Конституції України щодо децентралізації влади» у сьогоднішніх реаліях України є важливим елементом для повного розуміння, яку саме «децентралізацію» пропонують українцям.